

Příloha č.4 Dopadové evaluace GAMA

Hodnocení podprogramu 2

Obsah

Úvod (o podprogramu 2 a cíle evaluačního šetření)	1
Analytická část	2

Úvod (o podprogramu 2 a cíle evaluačního šetření)

O programu/PP2

Program aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací GAMA, vyhlášený na období let 2014–2019, byl zaměřen na podporu ověření výsledků aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje (dále „VaV“) z hlediska jejich praktického uplatnění a na přípravu jejich následného komerčního využití. Program byl rozdělen na dva podprogramy: **Podprogram 1 (dále „PP1“)** a **Podprogram 2 (dále „PP2“)**, které se lišily způsobem realizace i možnými příjemci podpory.

Cílem PP2 bylo zvýšit množství výsledků VaV dosažených s veřejnou podporou, které budou uplatněny v praxi. Tohoto cíle mělo být dosaženo podporou projektů aplikovaného výzkumu a zejména experimentálního vývoje, vedoucích prokazatelně ke komercializaci získaných výsledků, která však již nebyla programem podporována. Příjemci podpory mohly být pouze podniky (respektive jakákoli právní forma subjektu vykonávající hospodářskou činnost), VO se mohly zapojit pouze jako další účastníci projektu.

V PP2 tak měly být podporovány především projekty zahrnující dokončení funkčního prototypu, ověření jeho vlastností, ověření zkušební série a posouzení veškerých dopadů inovovaného výrobku či služby. PP2 byl oproti původnímu záměru výrazně omezen a veřejné soutěže v podprogramu nebyly vyhlášeny v jejich zamýšleném rozsahu a zaměření. Spuštěn byl PP2 až v roce 2017, tedy více než tři roky po zahájení programu. Vyhlášeno bylo celkem 5

VS (2017 – 2019), podpořeno celkem 12 projektů. Podporu získaly malé a střední podniky, které obdržely Seal of Excellence Evropské komise v nástroji SME Instrument.

Cíl evaluačního šetření

Cílem dopadové evaluace u PP2 je v souladu se schváleným Evaluačním rámcem zhodnotit splnění cílů PP2, posoudit, do jaké míry poskytnutá podpora v rámci PP2 u podniků přispěla k uplatnění výsledků výzkumu do praxe. Hodnocení PP2 je strukturováno v odpovědích na následující 3 evaluační otázky:

EO1: Do jaké míry přispěla podpora v PP2 ke komercializaci výrobků/služeb/technologií u podpořených firem?

EO2: Jaké ekonomické přínosy vznikly u podpořených firem?

EO3: Jaké konkrétní přínosy pro komercializaci mělo zapojení mezinárodního kouče a účast v programu Horizont 2020?

Při zpracování evaluace PP2 jsme vycházeli z více zdrojů dat. Kvantitativní informace byly získány především z veřejně přístupné databáze Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (IS VaVal), respektive z jeho částí CEP (Centrální evidence projektů) a RIV (Rejstřík informací o výsledcích). Informace o charakteristikách a výsledcích podpořených projektů byly vyhodnoceny ze Zol a FZol. Dotazníkové šetření a rozhovory s manažery projektů byly zaměřeny především na získání informací o výsledcích a přínosech podpořených projektů, o uplatnění výsledků výzkumu v praxi.

Analytická část

EO1: Do jaké míry přispěla podpora v PP2 ke komercializaci výrobků/služeb/technologií u podpořených firem?

V PP2 bylo podpořeno celkem 11 podniků s 12 projekty. Jeden podnik (Softtech, spol. s r.o.) byl zapojen do řešení dvou projektů. 8 podniků má charakter malého podniku a 3 patří mezi střední podniky.

Celkové náklady projektů se pohybovaly od 1,6 do 1,9 mil. Kč, přičemž podíl veřejné podpory byl u všech projektů ve výši 55 % a činil tak nejčastěji cca 1,0 mil. Kč. Doba trvání projektů byla od 6 do 9 měsíců od podpisu smlouvy.

Z hlediska vědních oborů byly biovědy zastoupeny třemi projekty. Průmysl reprezentovaly dva projekty, fyziku a matematiku dva projekty a společenské vědy rovněž dva projekty. V oblasti lékařských věd, zemědělství a chemie byl realizován vždy jeden projekt.

Cíl projektu, spočívající ve vytvoření Studie proveditelnosti, byl u všech podpořených projektů dosažen. Avšak v jednom případě nebyla studie proveditelnosti předložena poskytovateli v požadované kvalitě a vůči řešiteli byla uplatněna finanční sankce podle smlouvy z poskytnuté podpory.

Ke komerčnímu využití výsledků projektů ovšem došlo pouze u 6 z celkových 12 projektů.¹ U dalších 3 projektů dojde ke komerčnímu využití v bližší či pozdější době, nelze to nyní přesně určit, neboť stále probíhají klinické testy, certifikace, testování a navazující aplikační práce.

Ke komerčnímu využití nedošlo a ani se nepředpokládá, že dojde u zbývajících 3 projektů. Manažeři projektů k tomu uvádějí, že výstupem projektu byla sice studie proveditelnosti, avšak nepředpokládalo se, že vyústí v praktické uplatnění. Buď bude sloužit pouze pro vnitřní potřeby dané organizace, nebo na ni budou navazovat další aplikační aktivity.

Z komerčního uplatnění výsledků výzkumu vzniknou nejčastěji nové nebo inovované služby. Z 9 projektů, u kterých úspěšně proběhla či probíhá komercializace, vzniknou nové nebo inovované služby v 7 případech, v jednom případě technologická inovace a rovněž v jednom případě nový výrobek. Podíl služeb je na výstupech komercializace dominantní, uplatňuje se jak veřejné, tak i v soukromé sféře.

Důležité z hlediska míry a šíře uplatnění výsledků výzkumu v praxi je, **zda výsledky budou využívány pouze řešitelskou firmou nebo též jinými firmami a organizacemi.** V polovině případů (6 případů) budou výsledky výzkumu využívány pouze řešitelskou firmou. Ve druhé polovině případů (6 případů) najdou výsledky výzkumu uplatnění i mimo rámec řešitelské firmy, budou mít celospolečenský dosah. Nejčastěji se bude jednat v těchto případech o zpoplatněné služby s komerčním aspektem.

Většina (7 z 9 případů) manažerů projektů označila **za hlavní bariéry (překážky, obtíže) při uplatňování výsledků projektů v praxi následující faktory:**

¹ Jedná se o výsledky z dotazníkového šetření u manažerů

- Chybějící finanční prostředky na zavedení nové služby či doladění technologie, na podporu jejich tržního uplatnění
- Omezený čas (nedostatek potřebného času), jak při řešení projektu, tak i při jeho komercializaci, (např. v oblasti biotechnologií či lékařských věd je zapotřebí pro testování, klinické zkoušky delší časový průběh než je obecně, paušálně v programu stanoven)
- Nalezení vhodných investorů/partnerů ze soukromé sféry pro širší tržní uplatnění
- Legislativní nepřipravenost (chybějící legislativa/případně nutná reakce na zpřísněné požadavky vyplývající z nově přijaté legislativy)

Manažeři shodně k obtížím při komercializaci uvedli, že probíhala zpravidla delší dobu, než původně předpokládali a rovněž tak museli vynaložit o něco více finančních prostředků, než byl jejich původní rozpočet.

EO2: Jaké ekonomické přínosy vznikly u podpořených firem?

Ekonomické přínosy vznikly pouze z projektů, u nichž byly komercializovány výsledky výzkumu. V PP2 se to týkalo přesně poloviny projektů, konkrétně 6 z 12 podpořených a ukončených projektů. Manažeři projektů deklarovali ekonomický přínos dvojím způsobem, jednak přímo příjmy organizace z komercializace výsledků výzkumu a jednak nárůstem obrátu za poslední (2023) kalendářní rok.

Výše ekonomických přínosů je u komercializovaných projektů rozdílná, značně diferencovaná. Podle kvalifikovaného odhadu manažerů projektů se pohybuje se od statisíců Kč (200.000,- Kč) až po několik desítek mil. Kč (30,- mil. Kč). Nejčastěji je to u komercializovaného projektu za kalendářní rok několik mil. Kč. Důležité je ovšem k tomu poznamenat, že profit z komercializovaných výsledků projektů bude získáván i nadále, v následujících letech.

Kromě zvýšených příjmů z komercializace výsledků výzkumu nebyly zaznamenány další ekonomické přínosy u podpořených organizací. Jedná se především o snížení nákladů organizace a zefektivnění pracovní činnosti/náplně zaměstnanců.

Manažeři projektů za ekonomický přínos ze svého pohledu pokládají poskytnutou finanční podporu poskytovatele k realizaci projektu. Naprostá většina manažerů projektů uvádí, že jejich finanční prostředky na výzkum jsou omezené a z tohoto důvodu by se s velkou pravděpodobností ucházeli o účast v jiném programu účelové podpory. Realizace výzkumného projektu by se tak uskutečnila s menší či větší časovou prodlevou.

Kromě ekonomických přínosů uváděli manažeři projektů další pozitivní výsledky vyplývající z realizace projektů. Nejčastěji se jednalo o získání nových poznatků pro další, navazující výzkum a zvýšení prestiže výzkumného týmu. Na druhou stranu rozporupně (někde ano, někde ne) je hodnocena motivace výzkumníků ke komercializaci výsledků výzkumu. Přibližně v polovině případů došlo ke zvýšení motivace výzkumníků ke komercializaci projektů a u druhé polovině případů se tak nestalo.

EO3: Jaké konkrétní přínosy pro komercializaci mělo zapojení mezinárodního kouče a účast v programu Horizont 2020?

Účast v programu Horizont 2020 a v programu GAMA od TA ČR hodnotí manažeři projektů pozitivně. Nejlépe oceňují program Horizont 2020 manažeři projektů, kteří v tomto programu uspěli a realizovali několik dalších projektů. Váží si skutečnosti, že to byla úspěšná investice do budoucnosti a fakt, že při realizaci projektů rozvinuli rozsáhlou spolupráci se zahraničními partnery. Na druhou stranu uváděli, že žádost o účast v programu byla komplikovaná a bylo velmi obtížné s projektem uspět ve VS (malá úspěšnost).

Na programu GAMA hodnotí manažeři projektů pozitivně především fakt, že pomohl uskutečnit původní záměr výzkumníků. Podle nich byl proces podání žádosti a VS bez problémů, komunikace se zástupci agentury byla velmi dobrá.

Zapojení zahraničního kouče (v přípravě a realizaci projektu) z hlediska komercializace výsledků výzkumu hodnotí manažeři projektů velmi pozitivně. Oceňují u nich kromě konzultační podpory zejména schopnost identifikovat vhodné trhy k uplatnění výsledků výzkumu a nasměrovat další vývojový program příslušné organizace. Jeden z manažerů projektů to výstižně charakterizoval slovy *“Zapojení zahraničního kouče bylo jedním z hlavních benefitů programu.”*